

VOLKSUNIVERSITEIT MAURITS SABBE, aanvankelijk Hooger Onderwijs voor het Volk geheten, werd opgericht in 1921 en bestond tot 1960. De stichter en eerste voorzitter, de letterkundige Maurits Sabbe, had reeds vóór de Eerste Wereldoorlog, toen hij atheneumleraar was in Mechelen, de idee opgevat om daar aan volksonderwijs te doen door middel van avondleergangen. In 1919 werd hij benoemd tot conservator van het Planlin-Moretus-Museum in Antwerpen en in die stad richtte hij twee jaar later Hooger Onderwijs voor het Volk op. Geïnspireerd door de Engelse University Extension schaarde hij talrijke altruïstische vooraanstaande Vlaamse academici om zich. Ook enkele Nederlandse universiteitsprofessoren verleenden meteen hun medewerking, o.w. prof. Rommert Casimir. De instelling wilde het volk de mogelijkheid bieden kennis te verwerven via zuiver universitair onderwijs. Elk praktisch beroeps- of vulgariserend vak-onderwijs werd vermeden. De lessen werden gegeven door academisch gevormde leraren. Elke studiejaargang bracht een gevarieerd programma: algemene geschiedenis, aardrijkskunde, wiskunde, wijsbegeerte, muziek-geschiedenis, schilderkunst, folklore, geneeskunde, cultuurhistorie, godsdienstgeschiedenis, talen enz. Alle vraagstukken van de eigen tijd van cultureel belang kwamen aan bod. Onder de vele medewerkende docenten vermelden we Maurits Sabbe, Richard Kreglinger, Karel Bollengier, Gustaaf van Geyt, Maurits Peremans, Louis Rombaut,

Julien Byls, Nico Gunzburg, Is. Gunzburg, Louis Aendenboom, Edler Hansen, Fritz Sano, Herman Sabbe.

De volksuniversiteit, die geheel in democratische zin werd opgevat, had geen politiek doel en haar lessen werden gevolgd door een uiteenlopend publiek.

Na het overlijden van Maurits Sabbe op 16 februari 1938 bleef de instelling werkzaam tot begin 1940. Onder voorzitterschap van prof. Camille Digneffe hervatte ze na de Tweede Wereldoorlog haar activiteit. In 1945 werd door de Raad van Beheer, als hulde aan de stichter, de naam veranderd in Volksuniversiteit Maurits Sabbe. Het gebruikelijke leerplan werd toen, om tegemoet te komen aan de noden van de tijd, in twee afdelingen gesplitst: A. Cursussen voor universitair onderwijs, B. Openbare voordrachten (die meestal gingen over humanisme, aspecten van de geschiedenis en moderne geestesrichtingen). Talrijke Noordnederlandse hoogleraren werkten mee. Van 1950 af kreeg de Volksuniversiteit, net als andere dergelijke instellingen, te kampen met verminderde belangstelling. Nieuwe en modernere middelen voor cultuurverbreiding brachten concurrentie, terwijl de sociale evolutie de toegang tot de bestaande universiteiten zeer vergemakkelijkte. Wij mogen zeggen dat de Volksuniversiteit Maurits Sabbe, bij het afsluiten van haar werkzaamheden, haar opzet en sociale doelstelling geheel had bereikt en dat ze bij de evolutie in het Vlaamse geestelijke leven in een bijzonder moeilijke tijd een belangrijke en positieve rol heeft gespeeld.

HERMAN SABBE